

CENY OGŁOSZEN:

za wiersz milimetryowy przed 1 złoty, w tekście 50 gr., za tekstem 40 gr. Ogłoszenia tabelaryczne 50 proc., a świąteczne 25 proc. drożej. Drobne ogłoszenia po 10 groszy. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Najmniej 1 zł.

Konto czekowe PKO. Warszawa 65.070

EXPRES ZAGŁĘBIA

Prenumerata wynosi miesięcznie
zł. 2.00

Adres administracji: Piłsudskiego Nr. 8, telefon 4-97, telefon redakcji 6-92, telefon redakcji nocnej i drukarni 4-94.

Konto czekowe PKO. Warszawa 65.070

Jedyny organ demokratyczny niezależny woj. kieleckiego.

Redaktor naczelny i odpowiedzialny: WIKTOR MONSIORSKI.

ODDZIAŁY: KIELCE, Kilińskiego 19, tel. 507; BĘDZIN, Małachowskiego 24, tel. 5-98; DĄBROWA, 3-go Maja 14, tel. 2-77; ZAWIERCIE, ul. 3-go Maja 5, tel. nr. 97; CZELĄDZ, Rynek nr. 8, tel. 42; GRODZIEC, ulica Kościuszki tel. 16.

Przed nową awanturą światową.

DWIE OSTRE NOTY... — PRECZ Z LIGĄ NARODÓW! — WOŁAJA W AMERYCE I JAPONJI...

RYGA, 16. 10. Według doniesień sowieckich wojska japońskie zatrzymały komisję amerykańską, która zamierzała udać się na teren Mandżurji dla zbadania sytuacji.

LONDYN, 16. 10. Rozstrzygnięcie rady ligi, która wbrew głosowi delegata japońskiego postanowiła zaprosić do obrad nad konfliktem mandżurskim St. Zjednoczone, opublikowane zostało w Tokio przez nadzwyczajne dodatki dzienników, wywołując wzburzenie wśród ludności.

W mieście rozeszły się pogłoski, iż sfery wojskowe założyły protest przeciwko temu posunięciu rady ligi i domagają się od rządu wystąpienia Japonii z ligi narodów.

W kołach oficjalnych pogłoski te stanowczo są dementowane.

Po nadejściu wiadomości z Genewy gabinet japoński zebrał się natychmiast na posiedzenie, aby omówić wytworzoną przez wypadki genewskie sytuację.

Według nadeszłych do Londynu doniesień sekretarz stanu Stimson wystosował do Japonii dwie noty, które mają być utrzymane w bardzo ostrym tonie.

Podobno rząd japoński wstrzymuje się z ogłoszeniem tych not, w obawie, że ich ton może stać się powodem wzbudzenia zaburzeń antyamerykańskich.

Według doniesień z Mukdeni tamtejsze okupacyjne władze japońskie pod płaszczykiem zwalczania bandytyzmu rozsyłają po całym kraju silne oddziały piechoty, kawalerji, którym towarzyszą samoloty.

Opinia amerykańska wystąpienie de

legata japońskiego ocenia, jako ciężki cios zadany dyplomacji amerykańskiej.

W kołach parlamentarnych daje się zauważyć silną opozycję przeciwko współpracy rządu z ligą narodów. Wielkie wrażenie wywołała mowa członka

kongresu, republikanina Hamiltona Fisha, który występując przeciwko obecnemu kursowi polityki zagranicznej, oświadczył, iż Stimson naraża St. Zjednoczone na pośmiewisko wobec całego świata.

Oświadczenie.

Wobec rozsiewanych przez p. STANISŁAWA ADAMCZYKA b. kierownika firmy „MODEL“ szkodliwych a nieprawdziwych wiadomości o tej firmie, oświadczamy, że p. ST. ADAMCZYK został usunięty ze stanowiska kierownika firmy i wyeliminowany z grona współpracowników oraz, że to właśnie jest jedynym powodem jego złośliwych insynuacji o firmie.

Nadmieniamy, że usunięcie p. ST. ADAMCZYKA z kierownictwa firmy „MODEL“ nastąpiło z powodu jego szkodliwej działalności w stosunku do współwłaścicieli firmy.

Przeciwko p. STANISŁAWOWI ADAMCZYKOWI kierujemy sprawę na drogę sądową.

Ponadto zaznaczamy, że obecnie kierownictwo naszej firmy powierzone zostało p. MICHAŁOWI SOLECKIEMU.

RADA NADZORCZA I ZARZĄD Zakładów Modelarsko - Stolarskich „MODEL“ Sp. z ogr. odp. w Sosnowcu.

Pożyczka telefoniczna na posiedzeniu sejm.

WARSZAWA, 16. 10. (wł.) Na dzisiejszym posiedzeniu, sejm rozpatrzył szereg ustaw podatkowych, m. in. ustawę o opodatkowaniu piwa i wina. Poza tem uchwalono przedłużenie terminu składania egzaminów nauczycielskich na rok i ustawę o podatkach w naturze. Dłuższe przemówienie, uzasadniające

potrzebę zaciągnięcia pożyczki telefonicznej, wygłosił minister Boerner.

Przeciwko zaciągnięciu pożyczki przemawiał poseł Rybarski (kl. nar.) i cały szereg posłów z klubów opozycyjnych.

Posiedzenie sejm. przeciągnęło się do północy.

Krwawy odwet komunistów w Berlinie

Salwa rewolwerowa do lokalu hitlerowców.

BERLIN, 16. 10. (wł.) Wieczór wczorajszy i noc miała w Berlinie przebieg niespokojny. Zwłaszcza na przedmieściach wynikały bezustanne bójk i awantury.

Wieczorem komunisty rozrzucaли na ulicach Berlina wielkie ilości ulotek, wzywające do demonstracji. Wkrótce też na przedmieściach uformowały się pochody, przyczem na Neuköln komunisty wystąpili ze sztandarami i transparentami.

szeregi potyczek. Wyjątkowo krwawe starcie rozegrało się w dzielnicy Gesundbraunen, gdzie kilkanaście osób odniosło rany tużone.

Na Richardstrasse grupa bojowców komunistycznych dała z rewolwerów salwę przez witrynę do kawiarni, w której mieści się klub hitlerowców. Ciężnie rany odnieśli trzej goście oraz gospodarz lokalu.

W odpowiedzi na to, w kilkunastu punktach miast wystąpiły na ulice oddziały hitlerowców pouzbranych w ki je z metalowymi gałkami. Wywiązał się

szeregi potyczek. Wyjątkowo krwawe starcie rozegrało się w dzielnicy Gesundbraunen, gdzie kilkanaście osób odniosło rany tużone.

W Spandawie tłum komunistów napadł na posterunek policyjny. W obronie własnej policjanci zrobili użytek z broni palnej, raniąc ciężko jednego z napastników. W tejże dzielnicy tłum komunistów wtargnął do sklepu spożywczego. Po steroryzowaniu personelu, zrabowano z kasy targ dzienny i wyniesiono towary.

W wielu punktach miast rozgrywały się w ciągu nocy bójk i łaski i noże. Policja opanowała sytuację, nie dopuszczając do większych wystąpień.

Zamykanie szkół w Hiszpanji.

SKREŚLENIE JEDENASTU MILJONÓW Z BUDŻETU.

MADRYT, 16. 10. Zgodnie z uchwałą parlamentu hiszpańskiego ministerjum oświaty przystąpiło do opracowywania projektu zamknięcia szkół utrzymywanych przez klasztory męskie i żeńskie. Kilkaset tysięcy dzieci, wychowywanych w szkołach klasztor-

nych, pozostanie w tym roku bez nauki.

Minister skarbu skreślił z budżetu 11 milionów pesetów, które dotychczas były wypłacane przez rząd hiszpański na utrzymanie parafji i kościołów.

Premier Laval wyjechał do Ameryki

Tłumy publiczności żegnały szefa rządu.

PARYŻ, 16. 10. (wł.) Dziś o godz. 8 rano premier Laval odjechał blekitnym expresem do Havru, skąd uda się w dalszą drogę.

Pomimo wczesnej godziny, premiera żegnały tysiączne tłumy publiczności,

a na peronie zjawili się członkowie rządu francuskiego, ambasady amerykańskiej i innych poselstw. Lavalowi towarzyszą w podróży do Ameryki: ekonomista prof. Rist, rzeczoznawca finansowy Permentier oraz Buisson.

ODPOWIEDZ M. S. ZAGR. NA NOTĘ LIGI NARODÓW.

WARSZAWA, 16. 10. (wł.) Ministerjum spraw zagranicznych wysłało odpowiedź do ligi narodów w sprawie zaniechania zbrojeń na przeciąg jednego roku.

W odpowiedzi tej ministerjum stwierdza, że Polska zgadza się wstrzymać zbrojenia w ciągu roku, łącznie z innymi mocarstwami.

ARESZTOWANIE W TORUNIU.

TORUŃ, 16. 10. (wł.) W Toruniu aresztowany został redaktor „Słowa Pomorskiego“, p. Piszcz za wystąpienia antyrządowe. P. Piszcz znany był ze swej działalności w O. W. P.

Ależ nie!
prezerwatywy „PRIMEROS“ są doskonałe.

FRANCJA NIE POZWOLI ZŁAMAĆ, ANI NAWET STĘPIĆ SWEJ SZPADY

W przededniu wizyty premiera Laval'a u prezydenta Hoovera.

Paryż, w październik 1.

Opinia publiczna francuska musi naprawę wielkiem zaufaniem darzyć szefa swego rządu, jeśli p. Laval może sobie pozwolić na złożenie wizyty w Waszyngtonie. Czyż bowiem pierwszym wrażeniem, jakie wywołuje wiadomość o tej podróży nie jest przede wszystkim nieufność? Waszyngton stawia przecież przed oczyma Francji przedewszystkiem dwa wspomnienia: — пониżenie doznane na konferencji morskiej z 1922 roku i tak głęboko godzące w poczucie sprawiedliwości uregulowanie sprawy długów i odszkodowań.

Oczywiście, że niema tego złego, któreby na dobre nie wyszło: — bez pośrednim skutkiem konferencji morskiej był wspaniały wysiłek dla podźwignięcia marynarki francuskiej. Fakt zaś, że Ameryka rościła sobie pretensje do wglądania w zagadnienie długów i odszkodowań i to w charakterze instancji decydującej o tem, czy i ile Europa płacić może — skłonił francuzów do szczególnie czujnego baczenia na sposób przeprowadzenia likwidacji spraw finansowych wojny.

Mimo to, w przededniu konferencji z naszymi przyjaciółmi z za oceanu, pierwszym odruchem naszym nie będzie wzywianie duchów opiekuńczych Franklina i La Fayette'a, lecz wołanie „uwaga“! O ileż jednak energiczniej trzeba by nawoływać do czujności, gdyby w ciągu kilku miesięcy p. Laval nie zdołał sobie wyrobić opinii człowieka, posiadającego niezwykłą silną wolę i zdecydowane poczucie tego, co należy i czego nie należy czynić.

NAJPIERW GWARANCJE, A PÓŹNIEJ PIENIĄDZE...

Rozwój wypadków, poprzedzających podróż p. Laval'a za ocean był niezwykle charakterystyczny. Zaczęło się wszystko od przyjazdu dyrektora banku Rzeszy Niemieckiej do Francji z żądaniem pożyczki dwudziestu miliardów franków dla ratowania państwa niemieckiego przed ruiną finansową. Premier Laval dał dr. Lutherowi zupełnie szczerze do zrozumienia, iż poprostu pomylił się w adresie. Wówczas Anglja, już w przeczuciu wiszącej nad nią katastrofy funta uprosiła Francję, aby zechciała ona zgodzić się na pertraktacje z kanclerzem Brüningiem. Pan Piotr Laval zgodził się na te rokowania, ale zapowiedział zgóry: — „chętnie będę rozmawiał, ale pod warunkiem, że Francja nie da ani grosza, dopóki nie otrzyma od Niemiec zupełnie pewnych gwarancji materialnych politycznych“. Kanclerz Brüning zorientował się szybko, że warunki tych nie uda się obejść.

Postanowiono jechać do Londynu, aby tam szukać jakiejś formuły porozumienia, ale i wtedy uprzedził p. Laval: — „jedźmy do Londynu, jeśli chcecie koniecznie, ale będziemy mówić jedynie o prowizorycznym ustaleniu zobowiązań, a trzeba będzie przytem pamiętać, że Francja nigdy nie zgodzi się na to, aby ją, jako wierzycielkę, usunięto na drugi plan“.

Premier Laval umiał dotrzymać tego, co zapowiedział. I dlatego francuzi bez najmniejszych otaw wysłuchali oświadczenia swego szefa rządu, który przed podróżą do Berlina mówił: „będziemy się starali jedynie stworzyć podstawy przyszłej współpracy ekonomicznej i zrobimy próbę uzgodnienia wspólnych interesów obu krajów“.

ROZBROJENIE I ZAŁĘGNANIE KRYZYSU.

W międzyczasie doszło do wiadomości publicznej, że p. Laval został zaproszony do Waszyngtonu. Nie będzie od rzeczy przypomnieć tutaj w jakich warunkach zaproszenie to nastąpiło. W tym bowiem nie zbyt zresztą odległym czasie Anglja i Stany Zjednoczone usiłowały ukryć starannie swoje trudności finansowe. Opowiadano nam, że p. Laval odbył rozmowę z dziennikarzami amerykańskimi w Paryżu i dał im pewne wyjaśnienia na temat zasad francuskiego memorandum rozbrojeniowego. Wiadomo powszechnie, że dokument ten dzięki swej szczerości niezbyt podobał się w Stanach Zjednoczonych. Stwierdzono w nim bowiem kategorycznie, że Francja posunęła redukcję swej siły zbrojnej do ostatecznych granic dopuszczalnych i że nie będzie już kontynuować rozbrojenia, aż do chwili zrealizowania koncepcji solidarnej obrony państwa napadniętego.

Takie rozumowanie, oczywiście, nie idzie w smak amerykańcom, którzy chcieliby zachować zupełną swobodę działania, a jednocześnie robić oszczędności i zredukować zbrojenia kosztem innych. Argumenty p. Laval'a trafiły do przekonania korespondentom amerykańskim, którzy zresztą, siedząc dłużej w Europie, patrzą już trochę innym wzrokiem na wypadki, aniżeli ich koledzy w Stanach Zjednoczonych. Podobno więc z ust jednego z dziennikarzy amerykańskich w Paryżu padła uwaga pod adresem p. Laval'a: — „powinien pan stanowczo pojechać do Waszyngtonu i wytłumaczyć to osobiście prezydentowi Hooverowi“.

Jest rzeczą niemiernie pewną, że prezydent Hoover pragnął równie mocno pomówić z premierem francuskim o możliwościach wielkiej akcji, mającej na celu zeżegnanie kryzysu coraz bardziej dającego się we znaki Stanom Zjednoczonym. Pragnienie to mogło tylko wzmacniać się w miarę, gdy współzależność dolara i funta coraz bardziej wstrząsała podstawami amerykańskiego systemu monetarnego. Prezydenta Stanów Zjednoczonych musiał wówczas uświadomić sobie, iż bez pomocy Francji niewiele da się zrobić.

LAVAL NIE POZWOLI NIĘ, TYLKO ZŁAMAĆ, ALE NAWET STĘPIĆ SZPADY FRANCUSKIEJ.

Wszystko to jednak nie zmniejszałoby niepokoju francuzów w obliczu podróży do Waszyngtonu ale — przeciwnie nawet — mogłoby go zwiększyć, gdyby nie to, iż mają oni stuprocentową pewność, że p. Laval nie jest człowiekiem, który pozwoliłby się „uwieść“ jakiejś sytuacji wówczas, gdy nie przedstawia ona przynajmniej tyleż możliwości zysku, co ryzyka. Świadomość, że jest się niezbędnym czynnikiem dla czyjegoś ratunku — jest oczywiście przyjemną, ale trzeba przyznać, że chwyt człowieka tonącego za szyję nie należy dla ratującego do rzeczy bardzo bezpiecznych. Człowiek tonący rzadko zdaje sobie sprawę z tego, iż może sparalizować ruchy ratownika. Na szczęście jednak w tym wypadku, ratujący jest strożny i ma zimną krew. Pan Piotr Laval rozumie dobrze, iż do konferencji rozbrojeniowej nie może na przystępować bez gruntownego przygotowania, ale jest zdecydowany stanowczo nie dopuścić do wplątania problemów bezpieczeństwa do układów finansowych. Nie należy on pozatem do tych, którzy skłonni są do podtrzymywania nierealnej tezy redukcji zbrojeń, jako środka walki z bezrobociem, ani do tych, którzy pragną zapewnić pokój, pobudzając poszczególne państwa do współzawodnictwa w rozbrajaniu się lub zmieniając podstawowe za-

sady traktatów pokojowych. Premier Laval jest zdania, że jedynym środkiem, prowadzącym do zmniejszenia ciężaru zbrojeń jest utrzymanie takiej równowagi sił, jaka ustaliła się pod koniec wojny, aż do chwili, kiedy państwa zdadzą sobie sprawę z obowiązku solidarnej obrony przed napastnikiem.

Pan Laval nie pozwoli obecnie nie tylko złamać, ale nawet stępić szpady francuskiej. Nasi sprzymierzeńcy mogą być o to równie spokojni, jak my.

RACHUNKI WOJENNE SĄ SPŁACONE KRWIĄ.

To samo da się powiedzieć o sprawach finansowych. Szef rządu francuskiego nie jest oczywiście tak naiwny, ażeby wierzył, że można skłonić do płacenia ludzi, którzy nie mają pieniędzy. Ale z drugiej strony nikt mu nie zdołał wmówić, że zrewidowanie możliwości płatniczych ze szkoda dla oszczędnych i z zyskiem dla rozrzutnych bankrutów — jest środkiem uzdrowienia finansów i przywrócenia zaufania. Tembardziej nie będzie on chciał słyszeć nawet o równouprawieniu długów, które są jedynie rachunkami wojennymi już spłaconymi kwią — z odszkodowaniami za systematyczne rujnowanie majątku narodu francuskiego przez wojska niemieckie w czasie wojny.

Premier Laval wie dobrze, iż trzeba właśnie w interesie samej Francji uczynić wszystko, aby zapewnić odbudowę funta, zapobiec nowej katastrofie marki niemieckiej i wzmocnić dolara, ale nie da się nabrać na zwodnicze teorie, które każą ratować chorą walutę przez stworzenie fikcji waluty międzynarodowej i nie poświęci franka.

Pan Laval jest pierwszym z spośród tych, którzy uznają jednocześnie dobrej woli za najważniejszy czynnik naprawy świata, ale żąda jednocześnie, ażeby doceniono poświęcenie, jakie w tym wypadku gotów jest uczynić naród, który przecież byłby w najmniej złym położeniu, gdyby zostawiono sprawy ich normalnemu biegowi.

Francuzi chcą być wspaniałomyślni, ale nie pozwolą się oszukać.

Wreszcie premier francuski należy do tych, którzy uważają zapewnienie pokoju bez naruszenia istniejącego stanu rzeczy — za pierwszy warunek odbudowy świata. Można być najzupełnie spokojnym, iż nie zezwoli on na żadne zmiany ani w przepisach traktatów, ani w przebiegu linii granicznych.

Jeśli amerykańskie okażą się skłoni do uznania takich właśnie umiarkowanych i rozsądnych poglądów — wówczas wizyta w Waszyngtonie może być punktem wyjścia dla wielkiej i skutecznej akcji międzynarodowej. W przeciwnym razie — p. Laval robi tylko piękną podróż, zresztą nader pożyteczną dla młodych mężów stanu.

I nie wątpię, że p. Laval zdobie się na tyle dobrego humoru, aby mówić amerykańcom słowa prawdy z uśmiechem na ustach.

Saint-Brice

Redaktor „Le Journal“.

Czarny dzień Ameryki.

Bankructwo dalszych 26 banków w St. Zi.

NOWY JORK, 16. 10. W dniu wczorajszym wybuchła w St. Zjednoczonych nagła panika finansowa. Publiczność przerosła i zaczęła opuszczać osady w bankach, by wycofywać wkłady. Skutek był taki, że w setkach oddziałów prowincjonalnych oraz w wielu centralach zabrakło gotówki.

W stanach północnych ogłosiło wczoraj niewypłacalność 12 banków. W stanie New Jersey zbankrutowały cztery instytucje bankowe, dwie w Missouri, trzy w Pensylwanii, dwie w Zachodniej Wirginii i trzy w Ohio. Lista ta obejmuje tylko centrale, z których każda posiadała mniejszą lub większą ilość filij.

Miasto Youngstown (Ohio) w ciągu kilku godzin znalazło się nagle w niezwyczajnej sytuacji, gdyż wszystkie tamtejsze banki ogłosiły niewypłacalność. Ogółem w ciągu ub. doby zbankrutowało w St. Zjednoczonych 26 banków.

Prasa amerykańska nazywa dzień ten „czarnym dniem St. Zjednoczonych“ i usiłuje załagnąć panikę przez

powtarzanie znanych już komunikatów „Federal Reserve Banku“, który określa złote pokrycie banknotów na 90 procent. Jednakże zapewnienia te nie znajdują na ogół wiary. Panikę spowodowała wiadomość o nowych transportach złota, które są już w drodze do Francji.

„Federal Reserve Bank“ podniósł poraż drugi w bieżącym tygodniu stopę dyskontową z 2 i pół na 3 i pół proc.

W komunikacie rozesłanym do prasy minister finansów zawiadamia społeczeństwo amerykańskie, że ostatnie bankructwa banków amerykańskich nie są zjawiskiem groźnym. Zawiesiły wypłaty tylko te banki, które trudniły się spekulacjami, udzielając lekkomyślnie pożyczek pod zastaw akcji przemysłowych. Suma tych pożyczek przewyższa 6 miliardów dolarów. Wobec spadku akcji, słabsze instytucje finansowe nie będą mogły przetrzymać kryzysu, natomiast banki oparte na zdrowych podstawach wyjdą z próby zwycięsko.

